

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:1874

av **Sofia Arkelsten (M)**

Kvotering av styrelser

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att om den nuvarande regeringen lämnar ett förslag om kvotering av börsbolagsstyrelser på riksdagens bord är det också rimligt att riksdagen kan ta ställning till en lagstadgad kvotering av styrelser i fackförbund och fackliga centralorganisationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den aviserade fortsatta utredningen om att reglera könsfördelningen i styrelsen för kommunala bolag utvidgas till att också omfatta styrelser i fackförbund och fackliga centralorganisationer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i det fall regeringen lägger fram ett förslag om lagstadgad kvotering i börsbolag bör också regeringen lägga fram ett tydligt förslag om lagstadgad kvotering av arbetstagarrepresentanter i börsbolagsstyrelser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

En könsfördelning på 40 procent kvinnor och 60 procent män ses av regeringen som jämställda styrelser. Ungefär 32 procent bland stämмоvalda styrelseledamöter i börsbolag är kvinnor och drygt 68 procent är män.

I LO:s styrelse är det 14 män och fyra kvinnor av de ordinarie ledamöterna, enligt styrelsepresentationen på hemsidan

http://www.lo.se/start/om_oss/en_presentation_av_lo/styrelsen. Det är 78 procent män och 22 procent kvinnor. Men flera fackförbund saknar jämställd representation i sina styrelser. En del fackförbund har kommit längre, men i förbundsstyrelsen för Byggnads är det till exempel 100 procent män. <http://www.byggnads.se/om-oss/kontakt/forbundsstyrelsen/>.

Enligt en kartläggning av Aftonbladet i juli 2016 med rubriken ”Gubbvälde i toppen av svensk arbetarrörelse” är nästan 80 procent på ledande poster män. Artikeln finns här: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/article23115851.ab>. Det konstateras i

en sammanställning att 79 procent av de ledande positionerna inom arbetarrörelsen och Vänsterpartiet innehas av män.

Regeringen skulle kunna ange att andelen kvinnor bland styrelseledamöterna i exempelvis LO borde uppgå till minst 40 procent och andelen män högst 60 procent. Det är inte omöjligt att regeringen tar fram ett lagförslag som syftar till att kvinnor får samma möjlighet som män att få uppdrag som styrelseledamot i landets största fackförbund.

Politik handlar om att se samhällsproblem och sedan försöka göra något åt dem. Men det handlar också om självkritik. Det är uppenbart att regeringen väljer att nu reglera börsbolag vad gäller representation även om större utmaningar finns i andra styrelser.

Om den nuvarande regeringen står fast vid vad de utfäst och lämnar ett förslag till kvotering av börsbolagsstyrelser på riksdagens bord är det också rimligt att riksdagen kan ta ställning till en lagstadgad kvotering av vissa arbetstagarorganisationer såsom fackförbundens styrelser och fackliga centralorganisationer.

Bakgrund

Justitiedepartementet har skickat ut en promemoria med lagförslag som avser könsfördelningen i börsbolag och statliga bolag på remiss. Enligt förslaget ska minst 40 procent av styrelseledamöterna vara av vardera kön senast år 2019.

Detta motiveras så här: ”Könsfördelningen i börsbolag har alltid varit skev. I dag råder i stort sett enighet om att detta är ett problem som behöver åtgärdas.

Regeringen har angett att andelen kvinnor bland styrelseledamöterna i börsbolagen borde uppgå till minst 40 procent och andelen män högst 60 procent efter bolagsstämmorna år 2016. Sedan dessa har hållits kan det konstateras att andelen kvinnor och män uppgår till knappt 32 respektive drygt 68 procent bland de ledamöter som väljs av bolagsstämman. Framsteg görs visserligen men i alltför långsam takt.

Mot denna bakgrund remitterar Justitiedepartementet nu ett lagförslag som syftar till att kvinnor ska få samma möjlighet som män att få uppdrag som styrelseledamot i landets största bolag. Ett bakomliggande motiv är att kvinnors kompetens och erfarenheter naturligt ska tas till vara av bolagen.

Förslaget omfattar de ca 280 börsbolag vars aktier handlas på så kallade reglerade marknader. Till det kommer ett femtiotal helägda statliga bolag.

För att leva upp till kravet på en jämn könsfördelning ska minst 40 procent av bolagets styrelseledamöter vara av vardera kön. Styrelseledamöter som väljs av annan än bolagsstämman beaktas inte vid beräkningen.

Ett bolag som inte har en jämn könsfördelning ska få betala en sanktionsavgift. Den föreslås variera mellan 250 000 kronor och fem miljoner kronor per år, beroende på bolagets storlek.

Det föreslås även ett krav på arbetstagarorganisationer som har rätt att utse arbetstagarrepresentanter till styrelser att sträva efter en jämn könsfördelning bland dessa.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2017. Bolagen riskerar dock ingen sanktion förrän år 2019. Det medger att bolagen anpassar sig till lagen på ett sätt som är förenligt med god styrning av bolag.”

I promemorian Ds 2016:32 Jämn könsfördelning i bolagsstyrelser, utvecklas anledningen till att den nuvarande regeringen överväger lagstiftning om könsfördelning

i bolagsstyrelser, vilkas aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad. ”För det första är det könsfördelningen i dessa, typiskt sett stora bolag med många aktieägare, som har stått i centrum för den allmänna debatten.”

Därefter nämns att dessa bolag genom pensionssystemet har ägare som är medborgare ”och därmed kan sägas ha särskild starka skäl att ställa krav på en könsmässigt jämnare styrelsesammansättning” samt att det är dessa bolag som omfattas av bolagskoden, alltså redan har genomfört viss självreglering. Men huvudskälet för regeringens lagstiftningsförslag är således den allmänna debatten.

Ett intressant avsnitt är 5.3 som handlar om kommunala bolag. Där beskrivs hur fullmäktige fungerar som en valkorporation som utser styrelsen, men styrelseledamöterna är inte förtroendevalda i kommunallagens mening. De omfattas av reglerna om styrelser i aktiebolagslagen. Snarare tillsätts ledamöterna tack vare sin partipolitiska tillhörighet.

Där står också: ”Frågan om ett lagstadgat könsfördelningskrav borde införas även för kommunalt ägda bolag är omdebatterad. Dessa bolag förvaltar viktiga angelägenheter för kommunens invånare och utfallet av verksamheten kan ha stor ekonomisk betydelse för kommunen.”

Där finns ett resonemang om att de kommunala bolagen är en del av hur den politiska representationen genomförs i den kommunala verksamheten. ”En reglering av könsfördelningen i kommunala bolags styrelser får därför konsekvenser för hur den kommunala verksamheten i övrigt bedrivs.”

Dock landar denna promemoria något undvikande i att frågan om kommunala bolag ska kvoterar och att detta bör ska utredas mer med eftersom det rör hur den kommunala verksamheten bedrivs och att det oklart om detta ska regleras i aktiebolagslagen eller kommunallagen, med hänvisning till både En kommunallag för framtiden, SOU 2015:24 s. 346 f. och Demokratiutredningens betänkande, SOU 2016:5.

Den utredningen bör utvidgas och lagstiftning om kvotering av styrelseledamöter i fackförbund och fackliga centralorganisationer utredas vidare.

Regeringen berör också fackförbunden i promemorian. I kapitel 6 föreslås att styrelseledamöter som väljs av bolagsstämman ska ingå vid beräkningen av om könsfördelningen i en styrelse är jämn i lagens mening. Bedömningen i promemorian är att arbetstagarledamöter och andra styrelseledamöter som inte utses av bolagsstämman inte bör omfattas av lagkravet på en jämn könsfördelning.

Särskilt beskrivs att arbetstagarorganisationer ska eftersträva en jämn könsfördelning bland arbetstagarrepresentanterna. Detta ska gälla generellt när arbetstagarrepresentanter utses, alltså inte enbart i fråga om representanter till de bolag som ska tillämpa lagkravet om jämn könsfördelning.

Det är av principiellt intresse att arbetstagarrepresentanter undantas från kvoteringsbestämmelserna i detta förslag till lagstiftning med hänvisning till att de ska eftersträva en jämn könsfördelning.

Arbetstagarrepresentanter i bolagsstyrelser utses enligt egen process och egen tidtabell som inte är samma process och tidtabell som gäller för övriga styrelseledamöter. Processen inom LO och PTK beskrivs så här: ”Så länge klubbarna är överens har man frihet att utforma reglerna på det sätt som passar dem bäst.” Det leder till att arbetstagarrepresentanter föreslås att inte räknas in i den nu föreslagna lagstiftningen. Anledningen sägs vara: ”Det gör det mycket svårt av rena samordningsskäl att låta arbetstagarrepresentanterna inräknas i det totala antal

styrelseledamöter på vilket könsfördelningskravet i aktiebolagslagen ska tillämpas. Eftersom praktiska förutsättningar saknas, bör en sådan ordning inte införas.”

Däremot berörs frågan om arbetstagarorganisationernas representation i bolagsstyrelserna vidare med ett annat förslag. Ett lagkrav på att eftersträva en jämn könsfördelning och att ålägga organisationerna att samråda med varandra för att uppnå en så jämn könsfördelning som möjligt bland arbetstagarrepresentanterna. Däremot finns ingen sanktion för den som bryter mot detta. Dessutom är det otydligt vilket utfall som förväntas av ett sådant samråd, hur långt skyldigheten att samråda sträcker sig och vilka hänsyn till praktiska förutsättningar som friskriver organisationerna från att vidta åtgärder.

I det fall regeringen lägger fram ett förslag om lagstadgad kvotering i börsbolag bör regeringen också lägga fram ett tydligt förslag om lagstadgad kvotering av arbetstagarrepresentanter i börsbolagsstyrelser.

Sofia Arkelsten (M)